

consider it appropriate to make amendments to the art.216 of the Criminal Code, as the abovementioned amendments to the Criminal Code of Ukraine arise many questions both as to the practical implementation of this norm, and its compliance with the criminal law doctrine when constructing the Criminal Code norms.

Key words: *kontrolnaya mark the subject of crime, payment of, purchase of, forgery, the use, sale.*

Стаття надійшла 05 травня 2014 р.

УДК 343.236:340.5 (477+438)

І. Ю. Вакула

ВИДИ СТАДІЙ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

Досліджено види стадій вчинення злочину та критерії їх визначення шляхом порівняльного аналізу кримінального законодавства України та Республіки Польща. Критеріями поділу стадій вчинення злочину є ступінь суспільної небезпечності діянь, ступінь здійснення злочинного наміру, розвиток об'єктивної сторони складу злочину, момент припинення злочинного діяння. Обґрунтовано такий вид стадії вчинення злочину, як формування наміру вчинити злочин. Намір учинити злочин визначено як один із видів стадій вчинення злочину, і хоча ця стадія не є кримінально караною, однак її слід розглядати в контексті розвитку злочинного діяння у часі. Шляхом порівняльного дослідження кримінального законодавства України та Республіки Польща розкрито питання підстав і меж кримінальної відповідальності за закінчений та незакінчений злочини.

Ключові слова: *стадії вчинення злочину, готування до злочину, замах на злочин, намір вчинити злочин, закінчений злочин.*

Постановка проблеми. Із проблематикою визначення поняття стадій вчинення злочину актуальним та дискусійним у науці кримінального права України і Республіки Польща залишається дослідження видів та критеріїв визначення стадій вчинення злочину. На сьогодні в науці кримінального права України порушується проблема щодо правового визначення та підстав кримінальної відповідальності за виявлення та формування наміру вчинити злочин як однієї із стадій вчинення злочину.

Стан дослідження. Розкриття поняття стадій вчинення злочину необхідно проводити у нерозривній єдності із видами стадій вчинення

злочину. Цю проблематику досліджували: В. Д. Іванов, Н. Ф. Кузнецова, М. Д. Дурманов, А. В. Шевчук; у науці кримінального права Республіки Польща: Е. Бласкі, А. Цоль, А. Марек, Я. Маєвський.

У кримінальному праві стадії вчинення злочину пов'язані із виявленням наміру вчинити злочин, формуванням наміру, готуванням до злочину, замахом на злочин та закінченим злочин. А. А. Герцензон визначав, що стадії вчинення злочину охоплюють виникнення умислу, готування до злочину, саме злочинне діяння та (результат) наслідок. А. А. Піонтковский під стадіями вчинення злочину розумів виявлення умислу, готування до злочину, замах на злочин і закінчений злочин. М. Д. Дурманов визначав набагато вужче коло стадій вчинення злочину, а саме: готування до злочину, замах на злочин і закінчений злочин. Натомість І. С. Тишкевич стадіями вчинення злочину вважав готування до злочину та замах на злочин [1, с. 16].

Метою статті є дослідження видів стадій вчинення злочину та критеріїв їх визначення в науці кримінального права України порівняно з науковими положеннями кримінального права Республіки Польща.

Виклад основних положень. У кримінальному законодавстві України вирізняють такі стадії злочину: готування до злочину (ст. 14 КК України), замах на злочин (ст. 15 КК України), закінчений злочин (ч. 1 ст. 13 КК України). У КК Республіки Польща закріплено такі стадії злочину: готування до злочину (ст. 16 КК Республіки Польщі), замах на злочин (ст. 13 § 1 КК Республіки Польща), непридатний замах (ст. 13 § 2 КК Республіки Польща). Поняття «закінченого злочину», яке передбачено в ч. 1 ст. 13 КК України, законодавець в КК Республіки Польща не визначає. Проте у ст. 7 КК Республіки Польща вказано, що злочином визнається тяжкий злочин (zbrodnia) або проступок (wysteppek). Тяжкий злочин – це заборонене діяння, за яке передбачено покарання позбавлення волі на строк не менше 3 років або більш суворе покарання. Проступок – це заборонене діяння, за яке передбачено штраф більше 30 денних ставок, покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на строк більше 1 місяця. Тяжкий злочин можна вчинити лише умисно, проступок можна вчинити умисно і необережно. Якщо порівнювати поділ злочинів за ступенем тяжкості в КК Республіки Польща та в КК України, то умовно можна вважати, що тяжкий злочин (zbrodnia), передбачений в КК Республіки Польща – це тяжкі та особливо тяжкі злочини, передбачені в КК України, які вчинені умисно. Ще одна основна відмінність, яка варта уваги, – це те, що поділ злочинів за ступенем тяжкості в КК України проводиться за максима-

льною межею встановленого виду та розміру покарання (наприклад, злочином середньої тяжкості є злочин, за який передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше десяти тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк не більше п'яти років). В КК Республіки Польща поділ злочинів на тяжкі та проступки визначається за мінімальною межею встановленого виду та розміру покарання. Таким чином, за тяжкий злочин (zbrodnia) призначається покарання у виді позбавлення волі на строк три і більше років, а за проступок призначається покарання у виді позбавлення волі більше одного місяця, проте можливо, що за проступок може бути передбачене покарання у виді позбавлення волі і на більший термін (наприклад, § 4 ст. 148 КК Республіки Польща, хто вчиняє вбивство в стані сильного душевного хвилювання, виправданого обставинами, підлягає покаранню у виді позбавлення волі від одного до десяти років).

За загальним правилом, у науці кримінального права України виокремлюють два критерії визначення стадій вчинення злочину: ступінь здійснення злочинного наміру та момент припинення злочинного діяння. А. Н. Трайнін вважає, що межі між готуванням і замахом можуть бути встановлені лише в конкретному випадку і визначення цих меж є лише у виключній компетенції суду, оскільки законодавець не може ці межі визначити наперед. Також він висловлював позицію, що одна і та ж дія за певних умов може бути і готуванням і замахом на злочин (наприклад, виламування дверей для крадіжки чи для вбивства). Вважаємо цей підхід суперечливим, оскільки стадії злочину є окремими суспільно небезпечними діяннями, які не можуть бути підміненими одне одним, а тим паче зіставлятися. Критеріями, які виокремлюють стадії вчинення злочину, слід вважати:

- 1) ступінь суспільної небезпечності діянь;
- 2) ступінь здійснення злочинного наміру;
- 3) розвиток об'єктивної сторони як елемента складу злочину;
- 4) момент припинення злочинного діяння.

Зупинимось детальніше на вказаних критеріях. Суспільна небезпечність злочину незалежно від стадії його вчинення полягає в тому, що цей злочин тією чи іншою мірою завдає істотної шкоди суспільним відносинам або ставить останні в небезпеку заподіяння такої шкоди. У разі незакінченої злочинної діяльності винний посягає на ті ж об'єкти кримінально-правової охорони, що і винний у разі закінченого злочину. Під час посягання на об'єкти кримінально-правової охорони суспільна небезпечність незакінченої злочинної діяльності вира-

жається в готуванні до злочину або в замаху на нього. Вчиняючи такі діяння, винний створює загрозу заподіяння шкоди суспільним відносинам. І лише через певні обставини, які виникають незалежно від волі винного, шкода не заподіюється. Водночас, суспільна небезпечність незакінченої злочинної діяльності виражається в тому, що винний, який вчиняє готування чи замах, посягає на суспільні відносини, які охороняються кримінальним законом, і ставить під загрозу заподіяння цим відносинам шкоди. Вчинення винним передбачених кримінальним законом таких діянь, як готування до злочину та замаху на злочин, є об'єктивною умовою для притягнення винної особи до кримінальної відповідальності за незакінчену злочинну діяльність [2, с. 16].

Категорія суспільної безпеки в кримінальному праві – це завжди той основний критерій, який є основою поділу злочинів за ступенем тяжкості, однією з основних ознак злочину і однією з загальних засад індивідуалізації покарання. А відповідно до ст. 68 КК України, в якій передбачені спеціальні засади призначення покарання, ступінь суспільної небезпечності враховується під час призначення покарання за незакінчений злочин. В ч. 2 ст. 14 КК України чітко передбачено, що особа, яка готувалась до злочину невеликої тяжкості, не підлягає кримінальній відповідальності. В КК Республіки Польща передбачено, що особа підлягає кримінальній відповідальності за готування до злочину лише тоді, коли це чітко передбачено законом (ст. 117, 127, 128, 131, 140, 168, 175, 252 КК Республіки Польща). Зокрема, це стосується тих злочинів, ступінь суспільної небезпечності яких є значно вищим порівняно з іншими злочинами, передбаченими кодексом, за готування до яких особа не підлягає кримінальній відповідальності.

Ще один критерій, за допомогою якого виділяються стадії злочину, – це ступінь здійснення злочинного наміру. Особа, яка має намір вчинити умисний злочин, а також бажає настання конкретного злочинного результату, заздалегідь все обдумує. Спочатку в неї формується умисел на вчинення злочину, за який особа не може бути притягнута до кримінальної відповідальності, оскільки, відповідно до визначення, злочином є лише діяння (дія, бездіяльність), а умисел без його реалізації залишається лише умислом. У науці кримінального права Республіки Польща, визначаючи стадії злочину, окрім трьох згаданих, виокремлюють і четверту – намір вчинити злочин. Наприклад, А. Цоль, В. Вробель, Е. Бласкі та низка інших науковців визначають такі стадії вчинення злочину: намір, готування до злочину, замах на злочин, закінчений злочин. Пояснюючи першу стадію наміру, вони вказують на те, що намір, який

ще не є реалізованим і не досяг етапу (стадії) готування до злочину, завжди є безкарним [3, с. 220].

У кримінальному праві України питання щодо визначення наміру як першої стадії вчинення злочину є дискусійним. Відтак, А. А. Піонтовський стверджує, що хоча і виявлення наміру зазвичай розглядається як безкарне, проте виявлення наміру визначає уже повністю сформований умисел, в тій якійшій відмінності від процесу внутрішнього формування умислу. Виключити питання виявлення умислу із розгляду питань щодо стадій злочину є неможливим, хоча б тому, що такий розгляд дає можливість обґрунтування безкарності виявлення наміру. І. С. Тишкевич, заперечуючи визначення виявлення наміру як стадії злочину, вказує, що виявлення наміру не можна визначати стадією злочину, тому що суб'єкт ще не почав здійснювати злочинний намір, не почав виконувати злочинне діяння. А. А. Герцензон вважає, що з одного факту виявлення наміру ще не можна стверджувати про дійсну рішучість суб'єкта вчинити злочин. Натомість В. К. Грищук відносить формування (виникнення) умислу і виявлення умислу на вчинення злочину (голий умисел) до стадій вчинення злочину, однак ці стадії діяльності суб'єкта не мають кримінально-правового значення. Проблематику кримінально-правових аспектів виявлення наміру активізувало запровадження кримінальної відповідальності за пропозицію хабара (ч. 1 ст. 369 КК України у редакції Закону від 11 червня 2009 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення»). Цю новелу В. А. Мисливий характеризує як спробу криміналізувати виявлення умислу. Д. І. Крупко у дисертаційному дослідженні вказує на необхідність розширити об'єктивний бік давання хабара за допомогою пропозиції та обіцянки надання хабара. Отже, висловлення готовності дати хабар (не має значення – негайно або у майбутньому) визнається закінченим злочином, передбаченим ч. 1 ст. 369 КК України, й однозначно оцінити таку законодавчу новелу, мабуть, неможливо. З одного боку, у цьому разі справді можна говорити про небезпечний прецедент встановлення кримінальної відповідальності за виявлення наміру; з іншого – у вітчизняного законодавця були свої резони для прирівнювання пропозиції хабара до кримінально караних погроз і закликів [4, с. 429].

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» від 18.04.2013 р. у ст. 369 КК України поняття «про-

позиція та давання хабара» було замінене поняттям «пропозиція або надання неправомірної вигоди службовій особі». Зважаючи на зміни до вказаної статті, питання щодо пропозиції надання неправомірної вигоди залишається дискусійним. Як розглядати таку пропозицію: як кримінально караний намір чи як дію, яка впливає на психічну недоторканність особи? Якщо визнавати пропозицію неправомірної вигоди як намір вчинити злочин, то слід визнати кримінально караною ще одну стадію вчинення злочину – намір вчинити злочин. Ми вважаємо, що пропозицію неправомірної вигоди необхідно визнавати як свого роду вплив на службову особу з метою вчинення або не вчинення нею дій з використанням наданої їй влади чи свого службового становища на користь того, хто пропонує. Таку пропозицію слід розглядати як вид інформаційної дії, спрямованої на досягнення конкретного результату. В ст. 229 КК Республіки Польща також передбачено кримінальну відповідальність за надання або обіцянку надати іншій особі неправомірну вигоду. На нашу думку, «обіцянку надати неправомірну вигоду» за кримінальним законодавством Республіки Польща та «пропозицію неправомірної вигоди» за нашим кримінальним законодавством можна розглядати не тільки як діяння чи бажання вчинити злочин, але також, як вид підбурювання до вчинення злочину, а саме: схилення до вчинення злочину шляхом підкупу. Безумовно, йдеться не про співучасть у вчиненні злочину у чистому вигляді, але варто погодитися, що така пропозиція є суспільно небезпечною подвійно, оскільки підлягати кримінальній відповідальності може не тільки особа, яка пропонує неправомірну вигоду, але й особа, яка приймає таку пропозицію. Ступінь суспільної небезпечності такого виду злочинів та їх поширеність вимагає від законодавця більш жорстких санкцій та розширення об'єктивної сторони за рахунок поняття «пропозиції» та «обіцянки». Але це зовсім не означає, що ці поняття слід розглядати як виявлення наміру.

В контексті вчення про стадії вчинення злочину можна погодитися з тими вченими, які виділяють як окрему стадію розвитку злочинного діяння етап формування наміру вчинити злочин. Адже якщо говорити про злочини, які вчиняються з прямим умислом, то для абсолютної більшості з них характерним є попередній процес більш-менш тривалого планування злочинної діяльності. Зазначимо, що у цьому разі термінологічно правильно було б цей етап розвитку умисного злочину позначити власне як формування наміру, а не формування умислу чи вини. Адже відповідно до ст.ст. 23, 24, 25 КК України вина, як певне психічне ставлення особи до вчинюваного нею діяння та його

наслідків, існує лише на момент учинення суспільно небезпечного діяннн. Всі інші психічні процеси, які передують суспільно небезпечному діянню у часі, не можуть бути позначені поняттям вини чи окремих її видів [5, с. 239].

Повертаючись до визначення поняття наміру, вважаємо, його ще однією стадією вчинення злочину, але яка не є кримінально караною, тому що намір не містить ані суспільної небезпечності, ані жодних дій спрямованих на вчинення злочину. Намір на вчинення злочину буде завжди безкарним (*cogitationis poenam nemo patitur*). Відмовитись від наміру як стадії вчинення злочину і виключити з підручників кримінального права було б не правильним. Навіть ті автори, які заперечують факт виявлення наміру, формування наміру, неодноразово у своїх працях описують його та відмежовують від стадії готування. Стадія наміру як правова категорія потрібна нам для пояснення інституту стадій вчинення злочину в цілому. Згадуючи про стадію готування, ми ніколи не зможемо обійтись без поняття наміру, оскільки це поняття завжди передре стадії готування, є тим підґрунтям, яке обумовлює протиправність дій особи, та реалізовується в наступних стадіях.

Отже, намір, а точніше ступінь здійснення злочинного наміру, є завжди тим критерієм, який відмежовує стадію готування, замаху та закінченого злочину, а сам факт наміру вчинити злочин є спільним для усіх трьох стадій. І якщо на початку в особи лише формується умисел, то в подальшому вона починає вчиняти дії для його реалізації. Частковість реалізації наміру визначається кожною окремою стадією. На стадії готування суб'єкт вчиняє підготовчі дії, які будуть полегшувати йому безпосереднє вчинення злочину, і тим самим він частково виконує свій уже сформований умисел. На стадії замаху винний переходить до безпосередньої реалізації свого наміру, а на стадії закінченого злочину – доводить злочинний намір до кінця.

Наступний критерій визначення стадій злочину – розвиток об'єктивної сторони складу злочину. Об'єктивна сторона – це той критерій, який дає нам можливість розмежувати стадії злочину. На стадії готування об'єктивна сторона складу злочину, передбаченого Особливою частиною Кримінального кодексу, ще не виконується, але винний виконує діяннн, які створюють умови для вчинення злочину, і таким чином ставлять опосередковано об'єкт кримінально-правової охорони в небезпеку. На стадії замаху об'єктивна сторона виконується частково, це полягає в тому, що або суб'єкт не виконує всіх запланованих діяннь для закінчення злочину, або не настають наслідки, яких особа бажала досяг-

ти. Закінчений злочин характеризується повним виконанням об'єктивної сторони.

Для відмежування готування, замаху та закінченого злочину важливе значення має також встановлення моменту припинення злочинного діяння. Кримінальний закон по-різному констатує кожен склад злочину і залежно від цього момент закінчення злочину буде різним. Наприклад, в одних випадках злочин буде закінченим, коли настануть передбачені статтями Особливої частини кримінального кодексу наслідки. В інших випадках злочин вважається закінченим з моменту вчинення тих дій, які заборонені законом, або навпаки, з моменту не вчинення дій, які закон зазначає вчинити. Законом передбачені і такі злочини, які вважаються закінченими з моменту створення особою своїми діями чи бездіяльністю можливості настання шкідливих наслідків: наприклад, ухилення від сплати податків. Відтак сформований в особи умисел на вчинення злочину може зразу призвести до вчинення злочину без стадії готування. В інших випадках діяння може не досягнути стадії закінченого злочину в зв'язку з не вчиненням суб'єктом злочину або за своєю волею, або всупереч його волі певних діянь. У першому варіанті в діянні особи міститься добровільна відмова від вчинення злочину. В другому – злочинна діяльність завершується в зв'язку з обставинами, які не залежать від волі винного, які перешкодили довести злочинний намір до кінця [2, с. 11].

Важливим для кримінальної відповідальності є встановлення моменту припинення злочинного діяння за власною волею особи чи всупереч її волі. Якщо особа припинила злочинне діяння за власною волею і в її діях немає ознак іншого складу злочину, то така особа не підлягає кримінальній відповідальності у зв'язку з добровільною відмовою відповідно до статті 17 КК України та статті 15, 17 КК Республіки Польща. Таким чином, момент припинення злочинного діяння визначається розвитком об'єктивної сторони, відмежовує закінчений злочин від незакінченого.

Розкриваючи питання стадій вчинення злочину, видів та критеріїв їх визначення, не можливо оминати порівняння підстав та меж кримінальної відповідальності за закінчений та незакінчений злочин в Україні та Республіці Польща. Отже, підставою кримінальної відповідальності за закінчений злочин є склад вчиненого злочину, передбаченого Особливою частиною КК України та КК Республіки Польща. Межі кримінальної відповідальності визначаються у відповідних санкціях статей Особливої частини кодексів України та Республіки Польща. Підставою ж кримінальної відповідальності за незакінчений зло-

чин є вчинення готування або замаху на злочин, який передбачений в статті Особливої частини.

Таким чином, норми Загальної та Особливої частин кримінального права в їх нерозривній єдності визначають ті ознаки, які сукупно визначають характер суспільної небезпечності злочину і замаху на злочин, а в деяких випадках і готування до вчинення злочину [6, с. 30]. Особа, яка вчинила замах на злочин, підлягає кримінальній відповідальності на підставі КК Республіки Польщі, якщо такий вид стадії є передбаченим в статті, в якій описується суспільно небезпечне діяння.

Як вже зазначалося, межі кримінальної відповідальності за готування до злочину та за замах на злочин по-різному визначені в КК України та КК Республіки Польща. Відповідно до статті ч. 2 ст. 14 КК України за готування до злочину невеликої тяжкості особа не несе кримінальної відповідальності. Відповідно до § 2 ст. 16 КК Республіки Польща винний несе кримінальну відповідальність за готування до злочину, а несе її лише тоді, коли це встановлено законом. Тобто особа притягається до відповідальності за готування до злочину лише у разі, коли на це є вказівка законодавця в Особливій частині КК Республіки Польщі. Основною відмінністю призначення покарання за незакінчений злочин в кримінальному законі України та Республіки Польща є різні підходи щодо визначення розмірів призначуваних покарань.

Наприклад, в ч. 3, 4 ст. 68 КК України зазначено, що строк або розмір покарання за готування до злочину не може перевищувати половини максимальної строку або розміру найбільш суворого виду покарання, передбаченого санкцією статті (санкцією частини статті) Особливої частини КК України; строк або розмір покарання за замах на злочин не може перевищувати двох третин максимального строку або розміру найбільш суворого виду покарання, передбаченого санкцією статті (санкцією частини статті) Особливої частини КК України. Відповідно до § 1 ст. 14 КК Республіки Польща суд призначає покарання за замах на злочин в межах санкції, встановленої за цей злочин. А у разі непридатного замаху суд може суттєво пом'якшити покарання і навіть відмовитись від його призначення.

На відміну від КК Республіки Польща в КК України законодавець деталізував правила призначення покарань за незакінчений злочин. Однак незалежно від того, яким способом законодавець тієї чи іншої держави визначив порядок призначення покарання за незакінчений злочин, суть не змінюється – підставою кримінальної відповідальності є склад незакінченого злочину: готування до злочину та замаху на злочин, порядок призначення покарання за них визначено в загаль-

них частинах кримінальних кодексів, а вид та розмір покарання передбачено в Особливій частині КК України та Республіки Польща.

Висновки. Отже, досліджуючи види стадій вчинення злочину шляхом порівняльного аналізу з науковими положеннями кримінального права Республіки Польща, до видів стадій вчинення злочину ми зараховуємо: намір вчинити злочин, готування до злочину, замах на злочин та закінчений злочин. Намір вчинити злочин пропонуємо розглядати в двох аспектах: як стадію вчинення злочину і як критерій розмежування видів стадій вчинення злочину. Ступінь здійснення злочинного наміру є завжди тим критерієм, який відмежовує стадію готування, замаху та закінченого злочину, а сам факт наміру вчинити злочин є спільним для усіх трьох стадій. Намір вчинити злочин, безсумніву, визначаємо як один із видів стадій вчинення злочину, і хоча ця стадія не є кримінально караною, однак, її слід розглядати в контексті розвитку злочинного діяння у часі.

Беручи до уваги наведені критерії визначення стадій вчинення злочину, зокрема ступінь суспільної небезпечності, ступінь здійснення злочинного наміру та момент припинення злочинного діяння, вважаємо, що посягання, яке вчиняє винний, може складатися з таких етапів, як намір вчинити злочин, готування до злочину, замах на злочин та закінчений злочин.

Основні відмінності в законодавстві України та Республіки Польща стосуються передбачення в КК Республіки Польща поняття непридатного замаху, а також особливостей призначення покарання за незакінчений злочин.

1. Козлов А. П. Учение о стадиях преступления / А. П. Козлов. – СПб.: ЮрПресс, 2002. – 349 с.

2. Иванов В. Д. Ответственность за покушение на преступление / В. Д. Иванов. – Караганда: Карагандинская высшая школа, 1974. – 112 с.

3. Zoll A. Polskie prawo karne (czesc ogolna) / A. Zoll, W. Wrobel. – Krakow: Wydawnictwo Znak, 2010. – S. 606.

4. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / за ред. А. С. Беніцького, В. С. Гусласького, О. О. Дудорова, Б. Г. Розовського. – К.: Істина, 2011. – 1112 с.

5. Бурдін В. М. Пропозиція хабара: диференціація кримінальної відповідальності чи криміналізація наміру? / В. М. Бурдін // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – № 4. – С. 234–250.

6. Дурманов Н. Д. Стадии совершения преступления по советскому уголовному праву / Н. Д. Дурманов. – М.: Госюриздат, 1955. – 204 с.

7. Гришук В. К. Кримінальне право України. Загальна частина: навч. посібник / В. К. Гришук. – К.: Ін Юре, 2006. – С. 568.

8. Кримінальний кодекс України. – К.: Правова єдність, 2012. – 180 с.
9. Кримінальний кодекс Республіки Польща. – Мн.: Тесей, 1998. – 128 с.
10. Кузнецова Н. Ф. Ответственность за приготовление к преступлению и покушение на преступление по советскому уголовному праву / Н. Ф. Кузнецова. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1958. – 204 с.
11. Мисливий В. А. Пропозиція хабара: злочин чи виявлення умислу? / В. А. Мисливий // Юридичний вісник України. – 2010. – 2–15 січня. – № 1–2.
12. Тишкевич И. С. Приготовление и покушение по советскому уголовному праву / И. С. Тишкевич. – М.: Госюриздат, 1958. – 260 с.
13. Шевчук А. В. Стадії вчинення злочину: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / А. В. Шевчук. – К., 2002. – 20 с.
14. Prawo karne. Repetytorium / Blaski Ewelina (red.), Czyż Marta (oprac.), Jędrusiak Paweł (oprac.), Karabowicz Anna (oprac.), Kawulok Edyta (oprac.), Kula Michał (oprac.), Kuziak Piotr (oprac.), Margańska Anna (oprac.); Red. Ewelina Blaski. – Wyd. 3. – Warszawa: Wolters Kluwer, 2008. – S. 235.
15. Zoll A. Kodeks Karny. Czesc ogolna: Komentarz / Zoll A. Lex. – Warszawa, 2007. – 1290 s.
16. Marek A. Podstawy prawa i procesu karnego / A. Marek, S. Waltos. – Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, 2008. – 270 s.

Вакула І. Ю. Види стадій совершення преступлення по уголовному праву України і Республіки Польщі

Рассмотрены виды стадий совершения преступления, а также критерии их определения путем сравнительного анализа уголовного законодательства Украины и Республики Польши. Критериями деления стадий совершения преступления есть степень общественной опасности, степень совершения преступного деяния, развитие объективной стороны состава преступления, момент прекращения преступного деяния. Аргументирован такой вид стадий совершения преступления как формирование намерения совершить преступление. Намерение совершить преступление определяется как один из видов стадий совершения преступления, и хотя такой вид стадий не может быть уголовно наказуемым, тем не менее его следует рассматривать в контексте развития преступного деяния во времени. Путем сравнительного анализа уголовного законодательства Украины и Республики Польши рассмотрен вопрос оснований и границ уголовной ответственности оконченого и неоконченого преступления.

Ключевые слова: *стадії совершення преступлення, приготовление к преступлению, покушение на преступление, намерение совершить преступление, оконченое преступление.*

Vakula I. Y. Types stages of committing an offense under the criminal law of Ukraine and Poland

Types stages of committing the offense and the criteria for their definition through a comparative analysis of the criminal legislation of Ukraine and Poland

are examined. The criteria for separation stages of committing a crime is the degree of social danger of the acts, the degree of implementation of criminal intent, the development of the objective side of the crime, the termination of a criminal act. Such type of stage the committing crime, as forming the intention to commit a crime is grounded. The intention to commit a crime is identified as one of the types of stages offense, and at this stage is not a criminal offense, but it should be considered in the context of a criminal act at the time. Through a comparative study of the criminal legislation of Ukraine and Poland, the question of grounds and limits of criminal liability for finished and unfinished crime is discovered.

The subject of study examined in this article is the stage kinds of committing an offense under the criminal legislation of Ukraine and Poland. The purpose of this paper is to study the stage kinds of committing the offense and criteria for their determination in the science of criminal law in Ukraine in comparison with the academic regulations of the criminal law of the Republic of Poland.

Revealing the perspective of this paper, such methods as a general scientific method, a method of the comparative law, a method of system analysis are used in it. With these methods, the stage kinds of committing the offense in the criminal law of the Republic of Poland and Ukraine, as well as similar and different criteria for their definition are determined. In particular, the criterion of separating the stages of committing the offense is the degree of the act social danger, the degree of implementing the criminal intention, the development of the objective side of the offense, the termination of the criminal act. Such a stage kind of committing the offense as the forming of the intent to commit the offense is proved here. The intent to commit the offense is defined as one of the stage kinds of committing the offense, and although this stage is not criminally punished, it should be considered in the context of the criminal act under way. Through the comparative study of the criminal laws of Ukraine and the Republic of Poland, the question of grounds and limits of criminal liability for the finished and unfinished offense is solved. Unlike the Criminal Code of the Republic of Poland, in the Criminal Code of Ukraine a legislator has detailed the rules for sentencing the unfinished offense. The different approaches to predict the penalty for preparing the offense in the Criminal Code of Ukraine and the Republic of Poland are considered in the paper. However, regardless the way a legislator of any state has determined the order of sentencing the unfinished offense with, the essence does not change. The basis of the criminal responsibility is the composition of the unfinished offense: the preparation for the offense and the attempt on the offense, the order of sentencing are defined in the general part of criminal codes, and the punishment kind and measure are provided by the Special Part of the Criminal Code of Ukraine and the Republic of Poland.

Key words: stages of committing an offense, preparation for an offense, an attempted offense, an intention of committing an offense, complete crime.

Стаття надійшла 31 березня 2014 р.